

Cílem bakalářské práce Jana Charváta bylo zjistit, jak čeští reemigranti reflektují nové prostředí i vlastní reemigraci, jak o těchto problémech vypovídají a jakým způsobem si vytvářejí názory na své okolí a osoby kolem sebe a jaké pocity provázejí jejich začleňování do nové společnosti.

Stanoveného cíle se autor snaží dosáhnout pomocí orální historie. Jako hlavní pramen mu slouží šest realizovaných rozhovorů s reemigranty, kteří opouštěli republiku v hlavních emigračních vlnách po roce 1948 (zde po celá 50. a 60. léta) a po roce 1968.

Práce Jana Charváta je členěna do logických celků jednotlivých kapitol. První kapitola přináší pohled na problematiku emigrace a reemigrace. J. Charvát se zde soustředí na uvedení do problematiky emigrace a reemigrace, na jednotlivé emigrační a reemigrační vlny. Podle mého soudu se autorovi podařilo specifikovat nejdůležitější specifika odchodů a později návratů českých občanů zpět do vlasti. Celá kapitola svědčí o dostatečném přehledu autora o zkoumané problematice, opírá se o relevantní literaturu, časté jsou rovněž vlastní autorovy postřehy, vlastní pohled na některé problematické otázky. Výhrady mám k Charvátovu tvrzení na s. 5, kde tvrdí, že termín „emigrant“ je hodnotově neutrální. Ve svých vlastních výzkumech jsme se setkali s celou řadou narátorů, kteří byli požádáni o rozhovor, a chybně bylo místo termínu „exulant“ uvedeno, že jde o výzkum čs. emigrace. Po této informaci dotázaní narátoři doslova zavěsili telefon s tím, že oni byli exulanti. Jde o připomínku pod čarou, neboť terminologické, ale ani faktografické rozbory nejsou meritem této práce.

Další kapitola se věnuje metodologickému postupu orální historie. Zabývá se zde jejím teoretickým vymezením, klade si otázky vztahu orálního a písemného pramene. J. Charvát se orientuje v metodologii orální historie. Zde bych měl jen výhradu na s. 16, kdy autor uvádí, že psaný záznam mluveného projevu nemůže být považován za věrohodný pramen, protože je až druhotný. Nesouhlasím totiž s autorem, že přepis je pochopitelně rovněž interpretací, jak píše. Přepis nemůže být totiž interpretací, přepis provádí pouze vyškolený písař/ka. Snad chtěl J. Charvát spíše naznačit, že přepis nemůže nikdy plnohodnotně vystihnout mluvenou řeč, to ale nemá s věrohodností nic společného. Při interpretaci navíc musí (!) výzkumník pracovat jak s přepisem, tak také s audio nebo video záznamem.

Další část práce J. Charváta je standardním přehledem orální historie, věnuje se její historii a také historii v českém prostředí. Na tomto místě bych snad jen jako autor publikace *Sto studentských revolucí* uvedl, že tzv. Bílá kniha nebyla inspiračním zdrojem pro výše

zmíněnou publikaci. Obě knihy sledují významně rozdílné okolnosti. „Bílá kniha“ se soustředí více na krátký úsek revoluce a rovněž daleko více akcentuje faktografii událostí 17. 11. 1989. V knize Sto studentských revolucí jsme se soustředili především na pochopení motivací studentů a jejich připravenost zapojit se do stávků.

Kladně hodnotím závěrečnou a v orální historii nejvýznamnější kapitolu, která přináší poznatky z vlastního výzkumu, seznamuje nás se zkušenostmi z realizace jednotlivých rozhovorů, s výběrem narátorů. Za velmi přínosné považuji krátké Záznamy z realizovaných rozhovorů o každém narátorovi. Kvituji, že se J. Charvát pokusil i o vlastní interpretaci shromážděného materiálu. Interpretace je vždy záležitost autorská a vyvolává řadu souhlasných reakcí, ale i reakce nesouhlasné. Přesto je dobře, že se autor rozhodl jít „se svou kůží na trh“. Především úvahy o částečné deziluzi reemigrantů po návratu do vlasti jsou inspirující a některé z nich jsou i v souladu s našimi výzkumy, např. přehnaná očekávání reemigrantů po návratu z ciziny, která se nenaplnila – byrokratické překážky (?), převládající komunistické myšlení (?), neschopnost reemigrantů bez předsudků odhadnout vlastní možnosti - věk, nedostatečná kvalifikace atd. (?). Odpovědi na nejen tyto otázky mohou být výzvou pro autorovu další práci na toto nebo podobné téma.

Předloženou bakalářskou práci hodnotím jako kvalitně zpracovanou, opřenu o vlastní myšlenky a kvalitně zvládnutou metodou orální historie. Hodnotím ji proto stupněm **výborně**.
Počet kreditů 45.

V Praze, 2. června 2007

Doc. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.